

Ανάγνωση στην οθόνη VS ανάγνωση στο χαρτί

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Θέμα Α

A1. Ο συντάκτης της ανάρτησης διαπιστώνει την αύξηση του χρόνου ανάγνωσης ποικίλων ψηφιακών κειμένων και διερωτάται αν αυτή αντικαθιστά την ανάγνωση του έντυπου βιβλίου. Θεωρεί ότι περιορίζει τον χρόνο ανάγνωσής του, καθώς ο αναγνώστης προτιμά την ευκολία της επιφανειακής περιήγησης στο πλήθος των εθιστικών ψηφιακών ερεθισμάτων. Περιορίζει επιπλέον τη διάθεση για ουσιαστική μελέτη και αξιολόγηση ποιοτικών βιβλίων, η ανάγνωση των οποίων φαντάζει πλέον δύσκολη και ανεπιθύμητη. Αυτή η κατάσταση θα μπορούσε να αναστραφεί, μόνο αν υπάρξει αντίδραση του κοινού στην ευκολία της επιφανειακής ανάγνωσης. (85 λέξεις)

Μορφή περίληψης: περίληψη μέρους του κειμένου.

Στοιχεία αξιολόγησης: η συνοπτική απόδοση των βασικών ιδεών, η αποφυγή παράθεσης λεπτομερειών και αυτούσιων φράσεων του συντάκτη.

Θέμα Β

B1. Διαφορετικές απόψεις για την επίδραση των ψηφιακών τεχνολογιών στην ανάγνωση

Στο κείμενο διατυπώνονται τρεις βασικές απόψεις για την επίδραση των ψηφιακών τεχνολογιών στην ανάγνωση:

1. **Απόλυτα αρνητική τοποθέτηση:** τα ψηφιακά μέσα οδηγούν στο τέλος της ανάγνωσης και την αντικατάστασή της ως μέσου πρόσληψης πληροφοριών από την εικόνα και το βίντεο (Κ.Β.)
2. **Μετριοπαθής ανησυχία** με επισήμανση αρνητικών επιδράσεων: τα ψηφιακά μέσα ευνοούν τη διαγώνια, επιπόλαιη και βιαστική ανάγνωση η οποία δεν προσφέρεται για τη μελέτη ποιοτικών κειμένων από την επιστήμη, τέχνη και τη φιλοσοφία, καθώς φαντάζουν στα μάτια του αναγνώστη «πιο δύσκολα» και «ανεπιθύμητα» (Ν. Σαλτερής - Ν. Σεβαστάκης).
3. **Ουδέτερη τοποθέτηση:** τα ψηφιακά μέσα δεν επιφέρουν γενικότερα κάτι ανατρεπτικό στη σχέση μας με την ανάγνωση, εφόσον η τελευταία δεν εξαρτάται από το μέσο αλλά από την προσωπική διάθεση κάθε ανθρώπου για διάβασμα. (Ζ.Α.)
4. **Θετική / αισιόδοξη τοποθέτηση:** τα ψηφιακά μέσα αποτελούν θετική πολιτισμική εξέλιξη με θετικές επιδράσεις στη γραφή και την ανάγνωση, η οποία άλλωστε στο παρελθόν αφορούσε ελάχιστους. (Δ.Ψ)

B2. Σύγκριση με συνηθισμένες διαδικτυακές συζητήσεις

Η συγκεκριμένη συνομιλία δεν είναι αντιπροσωπευτική των συζητήσεων που πραγματοποιούνται στα κοινωνικά δίκτυα. Πρώτον, επειδή η θεματολογία της αφορά ένα ζήτημα πολιτιστικό (αλλαγές που προκαλεί το νέο ψηφιακό περιβάλλον στην αναγνωστική συμπεριφορά). Αντίθετα, η θεματολογία των διαδικτυακών συζητήσεων συνήθως αφορά θέματα καθημερινής επικαιρότητας, πιο εύπεπτα κι απλοϊκά. Επιπλέον, η γλώσσα στην ανάρτηση, όπως και στα σχόλια, διακρίνεται από ποιοτικό λεξιλόγιο και διατύπωση σε αντίθεση με το προφορικό ύφος και το καθημερινό λεξιλόγιο των συζητήσεων στα κοινωνικά δίκτυα. (77 λέξεις)

β. Αιτιολόγηση άποψης / επιχειρηματολογία

Η επιφανειακή και βιαστική ανάγνωση των διαδικτυακών μας συνηθειών καταλήγει προβληματική, όταν μεταφέρεται στη μελέτη ενός ποιοτικού κειμένου. Γιατί η ουσιαστική κατανόησή του

προϋποθέτει χρόνο και απερίσπαστη εστίαση σε αφηρημένες έννοιες και σύνθετα νοήματα, που η διαγώνια ανάγνωση αποκλείει. Ο βιαστικός αναγνώστης θα αποκομίσει αποσπασματικές και ανούσιες πληροφορίες, που ενδεχομένως τον οδηγούν σε λανθασμένα συμπεράσματα και δεν θα είναι σε θέση να απολαύσει τη γοητεία ενός λογοτεχνικού έργου ή τη χαρά της διείσδυσης στην επιστημονική και φιλοσοφική σκέψη. (77 λέξεις)

B3. α. Εντοπισμός λέξεων – φράσεων στην αρχική ανάρτηση

1. υποβαθμισμένη ποιότητα της ανάγνωσης στον ψηφιακό κόσμο: **παν-ηδονισμό του τσαλαβουτήματος.**

Πρόκειται για την απόλαυση που αντλούν οι ψηφιακοί αναγνώστες από την πρόχειρη, ανέμελη και ακατάστατη ανάγνωση τίτλων και βασικών στοιχείων ειδήσεων που αφορούν διάφορα ζητήματα.

2. χαρακτηρίζεται ο σημερινός αναγνώστης/χρήστης διαδικτυακών μέσων: **σέρφερ ποικίλων ερεθισμάτων.**

Ο σημερινός αναγνώστης παρασύρεται από τις ποικίλες πληροφορίες, όπως ο σέρφερ ακολουθεί τα κύματα της θάλασσας, αλλάζοντας διαρκώς κατεύθυνση.

β. Στοιχεία διαλογικότητας

i) Χωρία τα οποία δηλώνουν διάλογο είναι:

«...το χαρτί συνδέεται με μια προσεκτική ανάγνωση ενώ το ψηφιακό κείμενο με διαγώνια ανάγνωση – σκούπισμα τίτλων κλπ.» (Ν. Σαλτερής) - «Το διαγωνίως έχει θέση σε ορισμένα κείμενα σαν πρακτική να κερδίζεις χρόνο...» (Ν. Σεβαστάκης).

ii) Χωρία τα οποία δηλώνουν διάλογο και οικειότητα είναι:

«Ενώ εδώ, πολλές αναρτήσεις, οι δικές σου πχ, όπως και οι παρεμβάσεις των αναγνωστών, είναι αυθεντικότερες και ποιοτικότερες» (Δ.Ψ.) - Μα ο συνολικός όγκος των αναγνώσεων έχει αυξηθεί, αυτό λέω. / Χαιρετισμούς κι από κοντά η συνέχεια! (Ν. Σεβαστάκης)

(Αρκεί ένα χωρίο για την απάντηση)

Θέμα Γ

Γ1. Ερμηνευτικό σχόλιο

Ερωτήσεις ερμηνευτικού διαλόγου για τη σύνθεση του ερμηνευτικού σχολίου

1. Ποια εικόνα σχηματίζει στο νου του το ποιητικό υποκείμενο διαβάζοντας το ποίημα για την άνοιξη;
2. Πώς καταλαβαίνετε εσείς τη φράση: «μισή γυναίκα, μισή όνειρο»;
3. Πώς περιγράφεται η άνοιξη από το ποιητικό υποκείμενο;
4. Πώς συνδέονται στη σκέψη του ποιητικού υποκειμένου η τέχνη, η φαντασία και η πραγματικότητα;
5. Το ποίημα διακρίνεται για τη λιτότητα του λόγου. Τι προσφέρει αυτό το χαρακτηριστικό;
6. Πως αντιλαμβάνεστε εσείς την δύναμη της ποίησης;

Ερμηνευτικό σχόλιο	
--------------------	--

Το ποιητικό υποκείμενο θεωρεί ότι τα ποιήματα έχουν τη δύναμη να ανασυστήνουν την πραγματικότητα, εμπλουτίζοντας τη ζωή του ανθρώπου με εικόνες από τον κόσμο της ποίησης, τον κόσμο του ονείρου και της φαντασίας.	α' ερώτημα: η δύναμη των ποιημάτων
Η ανακάλυψη αυτής της δύναμης συντελείται με την αφήγηση του προσωπικού βιώματος του ποιητικού υποκειμένου το οποίο, «Διαβάζοντας ένα ποίημα» για την άνοιξη, αντικρίζει την εικόνα της («την είδα») «από μακριά» να πλησιάζει.	Κειμενικός δείκτης 1: α' πρόσωπο - τίτλος / βίωμα
Η ικανότητα της ποίησης να αναμειγνύει την πραγματικότητα με το όνειρο σε μια νέα υπερβατική πραγματικότητα, περιγράφεται με την οπτική και κινητική εικόνα μιας γυναίκας που κατηφορίζει το μονοπάτι στεφανωμένη με ανοιξιάτικα λουλούδια, «μισή γυναίκα, μισή όνειρο».	Κειμενικός δείκτης 2: εικόνα / ανάμειξη ονείρου και πραγματικότητας
Το ποιητικό υποκείμενο συνειδητοποιεί/συμπεραίνει τη μαγική αυτή δύναμη της ανάγνωσης ενός ποιήματος ως επιμύθιο αυτής της εμπειρίας/βιώματος ζωής, το οποίο διατυπώνεται με λόγο λιτό και απέριττο, που μεταφέρει το βάρος στις λέξεις και τα νοήματα («Τότε κατάλαβα τι δύναμη έχουν τα ποιήματα»).	Κειμενικός δείκτης 3: απέριττος - επιγραμματικός λόγος
Κατά τη γνώμη μου, η ποίηση έχει αυτή τη δύναμη να τροφοδοτεί την πραγματικότητα της ζωής μας με εικόνες από τον κόσμο της φαντασίας και του ονείρου, προσφέροντας απόδραση από την πεζότητα της καθημερινής ζωής. Αρκεί, να την εμπιστευτούμε και να της δοθούμε, να διαθέτουμε ευαισθησία και να είμαστε ανοιχτοί στο κάλεσμά της. (200 λέξεις)	Β' ερώτημα - προσωπική τοποθέτηση

Θέμα Δ

Δ1. Παραγωγή λόγου

Τύπος κειμένου: άρθρο σε περιοδικό νέων που ενδιαφέρονται για τα βιβλία

Αφορμή (πιθανή): η επικαιρότητα του προβληματισμού / σχετικές απόψεις που εκφράζονται στο διαδίκτυο ή σε σχετικά δημοσιεύματα στον τύπο

Πομπός: μαθητής, **δέκτες:** νέοι, αναγνώστες του περιοδικού

Τύπος προβληματισμού: προσωπική τοποθέτηση, επιλογή και αιτιολόγηση μιας επιμέρους άποψης (επιχειρηματολογία)

Στοιχεία αξιολόγησης: η σαφής τοποθέτηση του μαθητή (επιλέγει να συμφωνήσει με μία από τις απόψεις), η επαρκής και πειστική αιτιολόγηση της τοποθέτησής του, η ανταπόκριση του μαθητικού κειμένου στο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Σημείωση: Εάν επιλεγεί το εναλλακτικό επικοινωνιακό πλαίσιο (σχόλιο στα κοινωνικά δίκτυα), τότε το κείμενο μπορεί να έχει περισσότερο προσωπικό και διαλογικό χαρακτήρα και ως προς το περιεχόμενο και ως προς τη μορφή (α' και β' ενικό πρόσωπο, αξιοποίηση ή σχολιασμός των απόψεων που περιέχονται στην ανάρτηση ή σε κάποιο σχόλιο, πιο απλό λεξιλόγιο) και, φυσικά, δεν θα έχει τίτλο. Με λίγα λόγια, θα είναι πιο ελεύθερο.

Τίτλος: Ανάγνωση κειμένων στην οθόνη vs ανάγνωση κειμένων στο χαρτί

Πρόλογος

Ένα κρίσιμο ζήτημα που απασχολεί τελευταία την αρθρογραφία στον τύπο είναι η επίδραση των ψηφιακών μέσων στην παραδοσιακή ανάγνωση του έντυπου βιβλίου, και ιδιαίτερα του ποιοτικού. Αρκετοί αρθρογράφοι διαβλέπουν το τέλος του πολιτισμού της ανάγνωσης με την ολοκληρωτική επικράτηση της εικόνας ενώ άλλοι αντιτείνουν ως θετική εξέλιξη τη συνολική αύξηση του όγκου της ανάγνωσης λόγω των ψηφιακών μέσων.

Κύριο μέρος

Η επιχειρηματολογία εξαρτάται από τη θέση την οποία θα υιοθετήσει ο μαθητής:

- Εάν υποστηρίξει την **απόλυτα αρνητική αξιολόγηση** της επίδρασης των ψηφιακών μέσων (Κ.Β.) θα πρέπει να επιχειρηματολογήσει υπέρ του «τέλους της ανάγνωσης», και να αναφερθεί στον εξοβελισμό του βιβλίου, την κυριαρχία των τηλεοπτικών τρόπων πληροφόρησης (εικόνα, βίντεο), την υποχώρηση του αναγνωστικού κοινού των εφημερίδων, την αδυναμία των νέων να συγκεντρωθούν και να μελετήσουν ένα απαιτητικό κείμενο, την κυριαρχία μόνο χρηστικών και πληροφοριακών κειμένων κ.ά.
- Εάν επιλέξει να υποστηρίξει μια **στάση μετριοπαθούς ανησυχίας και προβληματισμού**, (Ν. Σεβ.- Ν. Σαλτ.) θα πρέπει να εστιάσει την επιχειρηματολογία του στις αρνητικές επιδράσεις των ψηφιακών μέσων στην ποιότητα της ανάγνωσης (εθισμός στη διαγώνια ανάγνωση) και στη σχέση του ανθρώπου με το ποιοτικό βιβλίο (υποβάθμιση ποιοτικού βιβλίου, ξόδεμα σε ανούσιες πληροφορίες και εύπεπτα κείμενα), απορρίπτοντας ως υπερβολές τις απόψεις περί «τέλους της ανάγνωσης» και επισημαίνοντας ορισμένες θετικές πλευρές των ψηφιακών μέσων στην ανάγνωση (ευκολότερη πρόσβαση σε κείμενα ακόμα και λογοτεχνικά, επιστημονικά κ.ά.).
- Εάν υποστηρίξει την **ουδέτερη θέση** (Ζ.Α.) θα πρέπει να εστιάσει την επιχειρηματολογία του στο ενδιαφέρον του αναγνώστη και όχι στο μέσο: η σχέση μας με την ανάγνωση δεν επηρεάζεται από το μέσο (οθόνη ή χαρτί), αλλά από το ενδιαφέρον μας. Επομένως, δεν πρόκειται να αλλάξει κάτι ουσιαστικό. Όσοι διάβαζαν ποιοτικά βιβλία θα συνεχίσουν να διαβάζουν. Όσοι διάβαζαν εύπεπτα περιοδικά θα συνεχίσουν να κάνουν το ίδιο με τα εύπεπτα αναγνώσματα του διαδικτύου. Πάντοτε θα υπάρχουν αναγνώστες που ενδιαφέρονται για εύκολα αναγνώσματα και κάποιοι άλλοι -λιγότεροι- που έχουν απαιτήσεις και θα προστρέχουν στην ποιοτική ανάγνωση. Το να θεωρούμε ότι θα καταστραφεί το βιβλίο και η ανάγνωση είναι καταστροφολογία, όπως, επίσης, είναι μονομερές και αφελές να θεωρούμε ότι η αύξηση ποσότητας της ανάγνωσης λόγω των ψηφιακών μέσων είναι κριτήριο προόδου.
- Εάν, τέλος, υιοθετήσει **θετική στάση** (Δ.Ψ.) θα πρέπει να στηρίξει την επιχειρηματολογία του στην αύξηση της ποσότητας της ανάγνωσης στην εποχή μας, στην ποικιλία κειμένων πληροφοριακών κ.ά., που παρέχονται, στην εύκολη πρόσβαση του χρήστη σ' αυτά μέσω κινητού ή υπολογιστή, στις δυνατότητες που δίνουν οι νέες τεχνολογίες στη γραφή κ.ά. Μπορεί επίσης να ισχυριστεί ότι η αρνητική τοποθέτηση είναι ελιτίστικη και κινδυνολογική (καταστροφολογία συντηρητικών ανθρώπων και προφητεία που δεν έχει επιβεβαιωθεί ως σήμερα), αφού η ποιοτική ανάγνωση και στο παρελθόν αφορούσε ελάχιστους, ενώ η πλειονότητα των ανθρώπων δε διάβαζε καθόλου ή διάβαζε ελάχιστα και εύπεπτα αναγνώσματα. Επομένως, υπάρχει πρόοδος και όχι οπισθοδρόμηση.

(Ο μαθητής καλείται να επιλέξει να υποστηρίξει την άποψη με την οποία συμφωνεί περισσότερο. Μπορεί παράλληλα να διατυπώσει και ορισμένες παρατηρήσεις ή συμπεράσματα. Πρέπει πάντως να διατυπώσει μια ξεκάθαρη άποψη και να μη συμφωνεί λίγο ή πολύ με όλες τις απόψεις).

Επίλογος

Σε τελική ανάλυση αυτό που θα κρίνει την εξέλιξη είναι εάν η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να συμπορευθεί με μια καλύτερη ανθρώπινη προοπτική. Είναι όμως επικίνδυνο να γίνεται αυτοσκοπός. Το κρίσιμο ερώτημα για το πού σταματούν τα όρια της τεχνολογικής έκρηξης της εποχής και πού αρχίζουν τα δικά μας μπορεί να απαντηθεί μόνο από τον άνθρωπο και την ωριμότητά του.